

Nieuwbrief Evangelisch Lutherse Gemeente Gorinchem

Najaar 2024

Wilt u deze nieuwsbrief digitaal ontvangen en ook van andere berichten aangaande onze gemeente op de hoogte blijven? Meldt u zich dan aan bij info@fit-werkt.nl

Diensten aankomende tijd

datum	zondag	voorganger	Organist
27 oktober	22e na Trinitatis	Geen dienst	
3 november	Eeuwigheidszondag	Dirk Ophoff	Nico
10 november	1e Voleinding	Ds. R. van Andel, Amsterdam	Toon
17 november	2e Voleinding	Ds. D. de Jong, Oss	Toon
24 november	3e Voleinding	Geen dienst	
1 december	1e Advent	Pastor P. Visschers, Eck en Wiel	Henny
8 december	2e Advent	Ds. M.L. Meijer, Engelen	Nico
15 december	3e Advent	Dirk Ophoff	Henny
22 december	4e Advent	Geen dienst	
24 december	Kerstnacht	Dirk Ophoff	Henk v Andel
25 december	Kerstmorgen	Bob van der Molen	Henny
29 december	1e na Kerstmis	Geen dienst	
12-1-2025	I na Epifanie	Prop. B. van Meijeren Den haag	
19-1-2025	II na Epifanie Kanazondag Avondmaal	Ds. J.H. Brederoo- Reitsma IJsselstein	
26-1-2025	III na Epifanie	Ds. B. Bregman Tricht	
2-2-2025	IV na Epifanie	Ds. T. P. de Jong Schaarsbergen	
9-2-2025	V na Epifanie	Ds. K.A.E de Waard Doorwerth	
16-2-2025	Septuagesima	Ds. D. Ophoff	
23-2-2025	Sexagesima	Geen dienst	
2-3-2025	Quinquagesima	Prof. dr. S. Hiebsch Amsterdam	
5-3-2025	Aswoensdag 19.30 uur	Ds. D. Ophoff	
9-3-2025	Invocavit	Geen dienst	
16-3-2025	Reminiscere	Ds. A. Verheij Alphen aan de Rijn	
23-3-2025	Oculi	Ds. O. van Dongen Amsterdam	
30-3-2025	Laetare Avondmaal	Ds. E. de Fouw Den Haag	

Nieuws van de Kerkenraad

Simone heeft aangegeven om in juni 2025 te stoppen met haar werkzaamheden voor de Kerkenraad. Zij is dan 6 jaar actief geweest en wil het stokje graag overgeven. De vervanging van Henny is ook nog niet gerealiseerd. Voor het kunnen blijven functioneren van de Kerkenraad is het van belang dat er voldoende leden in de Kerkenraad zitting hebben. Wij doen een beroep op u als u in de gelegenheid bent om zich aan te melden. Wilt u graag informatie over de Kerkenraad dan kunt u contact opnemen met Bert Walhain telefoon 06-42894337

Uitreiking Paaskaars

Zondag 20 oktober werd de Paaskaars uitgereikt aan Edith en Hans Bas Val voor hun inspanning gedurende lange periode voor onze gemeente.

Zij werden uitgebreid toegesproken en de inhoud van deze toespraak kunt u terugvinden in het bijgevoegde document.

Orgelconcertjes voor gasten van cruiseboten

Dit was het eerste jaar dat wij als Schuilkerk mee hebben kunnen profiteren van het groeiende toerisme in Gorinchem. Zelf waren wij er al van overtuigd, dat wij in een bijzondere kerk met een verhaal kerken. Dit wordt gelukkig ook bevestigd door de gasten van dit seizoen. Een reactie die wij schriftelijk van de rederij ontvingen was: "Loved the church in Gorinchem - nice surprise". Afgelopen week kregen we van Gorinchem City Marketing ook lovende woorden te horen. De orgelconcertjes in de Schuilkerk worden daarom, volgend jaar, weer een vast onderdeel in de stadswandeling. De organisten en vrijwilligers die hieraan hebben bijgedragen, willen wij alvast hartelijk danken voor hun gewaardeerde inzet. In november zal er een bijeenkomst plaatsvinden, waarbij het seizoen van 2024 wordt geëvalueerd en waar alvast wordt vooruitgekeken naar 2025.

Kerstdienst

De dagen worden helaas korter en dat houdt in, dat de decembermaand in zicht komt. De eerste kerstversieringen liggen al in de winkels, maar wij als kerk hebben andere prioriteiten. Zo zal ook dit jaar de kerstdienst, waar Ds. Dirk Ophoff in voorgaat, een mooie muzikale invulling krijgen. De diverse sfeervolle intermezzo's zullen worden ingevuld door fluitiste Marja van Heelsum en pianist/organist Henk van Andel. Meer informatie zal t.z.t. worden gegeven. Vergeet niet deze bijzondere dienst alvast te noteren in de agenda?!
Aanvang: 21.30uur.

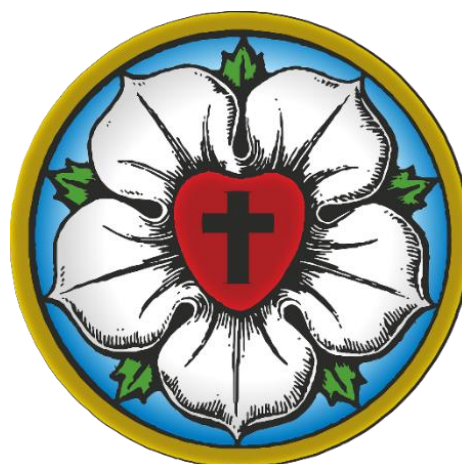

Kerkbezoek

Ds. Hans Bas Val gaf het zondag twee weken geleden al aan, dat wij nog een bloeiende Evangelische Lutherse Gemeente zijn. Toch valt het ons op, dat er nog wel ruimte is voor meer leden of vrienden van de Gemeente. Wij willen je daarom het volgende vragen. Heb je familie, vrienden of bekenden, die die ook benieuwd zijn naar hoe wij het geloven en invulling geven aan een dienst? Schroom niet en nodig deze personen eens uit om mee te gaan. Het is mooi als men ook de kracht van het geloof en samen zijn ervaart, zoals jij in onze diensten. Men is welkom!

Lezing

Er bestaat de behoefte, dat men buiten de diensten iets vaker het gemeente gevoel wil beleven. Als kerkenraad hebben we dit gehoord en wij zijn nu aan het kijken hoe wij hier in 2025 invulling aan kunnen geven. In de volgende nieuwsbrief hoort u hier meer over.
Renate van Maaren

Kloosterweekend 20-22 juni 2025

Beste mensen,

Voor dit jaar heb ik weer een kloosterreis georganiseerd. We bezoeken dit jaar de St. Adelbertabdij In Egmond-Binnen. We zijn daar al een paar keer met onze gemeente geweest. Het is ons steeds uitstekend bevallen. Vandaar dat ik voor dit jaar weer (een deel van het) gastenverblijf heb gereserveerd.

U kunt zich vanaf heden opgeven. Het gastenverblijf heeft 14 kamers voor 16 personen. De gastenbroeder wil uiterlijk 20-1-2025 een inschatting maken of het hele gastenverblijf voor ons gereserveerd dient te worden of maar een deel. Daarom wil ik jullie vragen om je snel op te geven. Maar in ieder geval voor 31-12-2024. Er is plaats voor zestien mensen. Maar er geldt: wie het eerst komt, wie het eerst maalt!

De abdij van Egmond is een gemeenschap van Benedictijnse monniken die dagelijks bidt en werkt. In leven en werken getuigt zij ervan hoe goed een leven in broederlijke gemeenschap is met God. De zorg voor de aarde, staat daarbij centraal. De abdij wil ook voor anderen een plaats van gebed en ontmoeting, van rust en stilte zijn, waar men zich thuis voelt en op adem kan komen.

Op vrijdagmiddag proberen we aan te komen om uiterlijk om half vijf. Dan zijn we op tijd om de viering van vijf uur bij te kunnen wonen en daarna is er een broodmaaltijd. Het vertrek naar huis staat gepland op zondagmiddag rond half drie.

De vergoeding voor verblijf in een gastenkamer is € 62,- p.p. per nacht. Dit is inclusief drie maaltijden, handdoeken en bedlinnen. Dit is exclusief toeristenbelasting. Alle gastenkamers hebben een eigen douche en toilet. De voeding is zoveel mogelijk puur en/of biologisch. Graag hoor ik of je eventueel vegetarisch wil eten.

U kunt u zelf aanmelden door een email te sturen naar bob@meulenmail.nl en door de betaling van € 124,- over te maken op rekeningnummer NL 23 INGB0004804889 t.n.v. B.J. van der Meulen, Van den Boetzelaerlaan 48 te Langerak. Aan de hand van deze betaling weet ik voor hoeveel mensen ik straks moet boeken.

In overleg met het klooster wordt de betaling (eventueel) teruggegeven als u onverhoopt niet mee kunt. Geef dit dan wel zo snel mogelijk aan mij door.

Kijk voor meer informatie op de website van deze kloosterorde:

<https://www.abdijvanegmond.nl/gastenhuis/tarieven/#>

Het adres van de abdijs:
St. Adelbertabdij
Abdijlaan 26
1935 BH Egmond-Binnen
Met vriendelijke groet,

Bob van der Meulen

In de leer bij de monnik

Op veel plaatsen waar ik moet wachten, staat de radio aan of hangt er een televisiescherm zonder geluid. Dat is jammer. Elke monnik weet wanneer het stil wordt vanbinnen, er in hem van alles begint te spreken. Gevoelens en gebeurtenissen nemen bezit van hem en de onrust hierover blijft hangen. Het is moeilijk om afstand te nemen van deze onrust.

Ik word regelmatig om vijf uur in de ochtend wakker en dan gaan gevoelens en gebeurtenissen met mijn aan de haal. Het is dan moeilijk om weer in slaap te vallen. Ik bemerk dan dat ik de innerlijke rust mis.

Stilte werkt zoals een beitel, die met zachte hand gehanteerd wordt. Een beitel die nodig is om weg te halen alles wat in ons speelt en dat ons hindert. Want gebeurtenissen en gevoelens die ons in de weg zitten verharderen en moeten een plaats krijgen. Met zachte hand om ons hart niet te raken, werkt de stilte langzaam in op die gebeurtenissen en gevoelens. Stukje voor stukje moet dat loskomen. Monniken weten dat het jaren kan duren vooraleer ons hart volledig vrijgemaakt wordt door de stilte.

Pas dan kunnen we de stilte werkelijk verstaan. Pas dan begrijpen we waarom stilte heilig is. De stilte vertelt ons dat Gods liefde verder gaat dan elk woord. De stilte spreekt van de overdaad waarover 1 Korinthiërs 2: 9 schrijft: 'Geen oog heeft ze gezien, geen oor heeft ze gehoord, geen mens kan het zich voorstellen, al wat God bereid heeft voor die hem liefhebben'. Wie zich de stilte eigen maakt, verstaat dit steeds beter.

Bronvermelding: Erik Galle: In de leer bij de monnik.

Bob van der Meulen

Fred Struik (1)

PKN Rotterdam-Alexander

Kerst in context

Mattheus, joods-christen, wil zijn toehoorders en lezers ervan doordringen dat Jezus de lang verwachte Messias, koning der joden is. Hij is het die Gods koningschap zichtbaar maakt.

Daartoe combineert hij in zijn verhaal over diens geboorte zeden en gewoonten uit het Perzische én Romeinse rijk. Vandaar deze titel.

1. Eerste deel: het Perzische rijk

Hij spreekt daarin van Wijzen die in het Oosten een ster zien opkomen. Voor hen een hemelteken dat wijst op de komst van een nieuwe koning, de koning der joden.

De Wijzen uit het oosten

Veel wijst er op het Magi zijn, priesters aan het hof van de Perzische koning, Darius de Grote bijvoorbeeld. Bij een koningswisseling zijn zij belast met het toezicht op de juiste uitvoering van het ritueel van buigen, knielen, eren, zich terneer werpen. Vervolgens zalven zij zelf de nieuwe koning met mirreolie, hangen hem een nieuwe mantel om, de gaunaka. Daarmee bekrachtigen zij dat hij de heilige, rechtmatige, verheven, onbetwiste vorst is. Echte 'kingmakers' dus die Wijzen, zonder hen geen nieuwe koning. Een dergelijk eerbetoon aan de hoogste was in het Midden-Oosten van toen een standaardritueel. Maar wat het Perzisch hof ritueel zo bijzonder maakte, waren de vele delegatieleden die dan van heinde en ver bij de nieuwe koning op audiëntie kwamen. Daar bleef het niet bij. Want zij brachten voor hem de kostbaarste geschenken mee - eerste afbeelding. Zoals een torque, een grote, massief gouden halsband, zie de man uiterst links. Ook zuivere, geconcentreerde wierook- en mirre olie, gevat in kruiken – zie de tweede man van rechts. Met giften als deze erkenden zij de oppermacht van de nieuwe koning. Diens schatkamer werd dan ook snel te klein.

Een koningswisseling

Tot de vele aanwijzingen dat de Wijzen uit Perzië komen, behoort ook het mozaïek op afbeelding drie. De muts van hun reiskleding is typisch Perzisch, evenzo de met kralen

bestikte broek en stromende gewaden.

De ster, rechtsboven, wijst hen de weg naar de geboorteplaats. Daar vervullen zij dezelfde rol als in hun thuisland. Die van 'kingmaker', priesters die de nieuwe koning installeren. Zij buigen, knielen, eren, werpen zich voor het kind terneer. En Herodes dan? Hem hebben de Romeinen toch tot koning der joden gekroond! Voor Mattheus doet hij er niet toe. Hij voert de Wijzen niet alleen op in hun kwaliteit van 'kingmaker'. Hij kent hen ook de rol toe van delegatieleden die van heinde en ver bij de nieuwe koning op audiëntie komen, net als in eigen land.

En volgen ook hier, oog in oog met Jezus, hetzelfde hof ritueel dat daar zo opmerkelijk is: het aanbieden van kostbaarheden, afbeelding vier. Goud, een edel metaal. Wierook, de hars van de Boswellia boom. En mirre, de hars van de Commiphora boom, schaars dus kostbaar. De beste, duurste kwaliteit van beide soorten kwam uit het zuiden van Arabië.

Mattheus geeft met de komst van deze Wijzen uit dat zo verre land mogelijk te kennen dat ook zij - deze niet-joden, deze out-siders – mogen delen in de blijde boodschap van Jezus' geboorte, kunnen toetreden tot de nieuwe joodse Jezus-beweging. Dit als reactie op de vele joden die daar op tegen waren, ook al vormden niet-joden daarin al de meerderheid.

De Wijzen: geen onbekenden

Voor Mattheus en zijn joodse toehoorders waren deze Wijzen geen onbekenden. Want hun moederland was eeuwenlang nauw verbonden met het Perzische rijk. Zo verkozen vele joden na hun ballingschap in Babel daar te blijven. Het rijk groeide vanaf 539 vóór Christus zelfs uit tot belangrijk centrum van joods leven. De joden daar gebruikten zelfs de officiële bestuurstaal, het Aramees. Hun opperrabbin, de resj galut, kwam regelmatig bij de Perzische koning op audiëntie. Wist dus terdege hoe het er daar aan toe ging.

Niet alleen de geschiedenis bracht Israël en Perzië samen. Ook goed begaanbare wegen, de vele vertakkingen van de bekende Zijderoute bijvoorbeeld.

Daarlangs trokken karavansen vol beladen met goud, jade, zilver, wierook, mirre. In de vele karavanserai wisselden Joodse en Perzische handelaren de laatste nieuwtjes uit, ook over de stand van zaken in eigen land. Kortom, Mattheus kon met zijn introductie van deze Wijzen goed aansluiten bij wat zijn publiek reeds van hen wist – noodzakelijk voor een goed begrip.

Tweede deel: het Romeinse rijk

Zoals de Inleiding aangeeft, gebruikt hij in zijn geboorteverhaal ook zeden en gewoonten uit het Romeinse rijk. Waarom? Hij wil daarmee zijn publiek er van overtuigen dat het koningschap zich niet bevindt waar de Romeinse keizer is, maar waar Jezus is. Hem komt alle eer toe. En niet de keizer. Mattheus ziet hen als elkaars tegenpool. Voor ons een reden om te kijken wat deze keizerverering inhield.

Keizerverering

Diens verering was een prominent element van de [Romeinse religie](#), dagelijkse praktijk in tempels, bij standbeelden, triomfbogen en altaren. Maar ook met zijn gouden armbanden, hangers, ringen en munten plaatste de keizer zichzelf graag in het centrum. Daarvan volgen nu twee voorbeelden. Eerst de tempelverering. Daarna de omloop van gouden munten.

Men eerde hem bovenal in de tempel. Dat deed men met het branden van wierook- en mirrehas. Tempels kon je dan ook al van ver ruiken. De opstijgende geur was als een gebed 'de Keizer is Heer!'. Augustus bijvoorbeeld, een eretitel die zeggen wilde 'hij die alle eer waard is'. Maar wie wás hij?

Hij werd ongeveer zestig jaar vóór Jezus geboren. Inscripties duiden hem aan als bevrijder, heilbrenger, verlosser, de lang verwachte vredevorst. De beroemde schrijver Vergilius kondigde diens komst als volgt aan 'de geboortedag van deze zoon van god luidt het begin in van Goed Nieuws voor de wereld'.

U ziet hem op afbeelding vijf. De scepter in diens linkerhand en de wereldbol in diens rechter dragen zijn missie en macht uit 'van godswege zal ik op héél de aarde vrede, harmonie en heil stichten'. Geen Romein twijfelde daaraan. Een man om op te bouwen.

Ons tweede voorbeeld van keizerverering: het laten circuleren van gouden munten. Vooral onder keizer Augustus. Die gebruikte hij als boodschappers van het Goede Nieuws dat hij in zijn hele rijk wilde verspreiden. Een makkelijke manier, want die gingen immers van hand tot hand. En voor de velen die niet konden lezen, minstens negentig van de Romeinse bevolking was analfabeet, ook nog eens eenvoudig te 'lezen'. Daarop liet hij zijn eigen hoofd afbeelden, afbeelding zes. Een 'selfie' dus. Niet zoals hij in werkelijkheid er uit zag, maar als de eeuwig jonge god Apollo, de god van het licht, de waarheid, het goede, het recht, van orde en rust. Met deze gelijkenis wilde hij een ieder deze boodschap meegeven: ik Augustus, jullie keizer,

ben rechtvaardig en groot vredevorst dankzij de oorlogen die ik won. De Romeinen reageerden met 'Gloria Romae, Gloria caesari Augusto' ofwel 'Alle glorie aan Rome, keizer Augustus ... U zij de glorie'.

Kortom, om het even of het nu wierook, mirre of gouden voorwerpen waren, zij waren veelal enkel voorbehouden aan de keizer.

Schokeffect

Niet verwonderlijk dus dat de toehoorders en lezers van Mattheus' geboorteverhaal dit trio altijd in verband brachten met de keizerverering. Bijna als vanzelfsprekend. Dat was hun vaste 'mindset'. Juist die wil hij aan het wankelen krijgen. Hoe? Waarom?

Door hen flink te laten schrikken, wakker te schudden. Want wat doet hij? Wat zij in de verste verte niet hadden kunnen bedenken, laat hij dit trio aan dit kind schenken. Niet te geloven! Immers geschenken die uitsluitend de allerhoogsten toekomen. In ieder geval de keizer. En dát voor een kind notabene uit de onderste laag van de samenleving. De wereld compleet op zijn kop, wie aan de bovenkant verkeert, de oppermacht heeft, verhuist hij daarmee naar de onderkant en wie dient – deze Jezus – naar de bovenkant. Hém zij de glorie.

Nieuw perspectief

Duidelijker kon hij het voor zijn toehoorders en lezers niet maken – onder hen vooral joden. Nóg krachtiger door hen er op te wijzen dat in Jezus de oude beloften en profetieën uit de Schrift zijn vervuld.

Hard nodig ook, want één van geloof waren zij bepaald niet. Onder hen die niet konden geloven dat deze Jezus de lang beloofde koning der joden, de messias is. Immers, van het juk der Romeinen heeft hij ons niet kunnen bevrijden. Een koning van zo'n lage komaf? Een koning die tot de kruisdood is veroordeeld? Nee, de Messias moet nog komen. Of joden die weliswaar christen waren geworden, maar die de nieuwe Jezus-beweging niet wilden openstellen voor niet-joden. Of joodse christenen die voor alle zekerheid, soms uit lijfsbehoud, toch maar aan de keizerverering bleven vasthouden.

Mattheus wil door alle twist en tweedracht heen breken en hen deze boodschap op het hart drukken: God heeft diens Koningschap aan Jezus meegegeven - zichtbaar, tastbaar in zijn *spreken en handelen*. En in deze Jezus, in deze nieuwe Mozes is de Wet van God en alle gerechtigheid vervuld. Zie hoe hij zwakken recht doet, juist zij die in het rijk van de keizer onzienlijk, ont-recht zijn, zich on-gehoord, on-gezien weten, aan de kant gezet. Zie hoe hij zalig spreekt wie vrede stichten, van status afzien, zachtmoedig zijn, de naaste lief hebben - onvoorwaardelijk. Gods koningschap. Gods nieuwe wereld nabij, in jullie. Hoe anders dan het koningschap van de Romeinse keizer.

Aldus maakt Mattheus het goede nieuws van Jezus' geboorte tot tegenpool van het goede nieuws van Augustus' komst dat in het Romeinse rijk overal werd verkondigd – op inscripties,

in heiligdommen en geschriften. En maakt het koningschap van God en van diens vertegenwoordiger – Jezus - tot tegenpool van dat van de Romeinse keizer.

Zegt het voort.

En roept dan ook iedereen, ieder kind op: 'Lees! Hoor! het goede nieuws van Jezus' geboorte'. Frans Hals bracht dit aldus in beeld, afbeelding zeven. Kerst.

1) *Verantwoording*

Op verzoek van de redactie van het tijdschrift Thomas van de Theologische faculteit Universiteit Leuven vermeld ik dat dit artikel een sterk ingekorte en aangepaste versie is van mijn daarin gepubliceerde verhandeling over dit onderwerp.

